

VII – KARL PARŽIK KAO DRŽAVNI GRAĐEVINSKI SLUŽBENIK

Prethodni prikaz organizacije državne građevinske službe u austrougarskom periodu omogućava da se sagledaju opšta pravila organizacije ove službe i njen razvoj, tj. da se definišu objektivne okolnosti u okviru kojih se odvijao profesionalni život Karla Paržika u periodu 1886-1916.

Od zapošljavanja 24.III 1886.g. pa do penzionisanja prema odluci of 8.IV 1916.g. Paržik je radio u Građevinskom odjeljenju Zemaljske vlade u Sarajevu. Njegovo napredovanje u službi se odvijalo ovako:

- 24.III 1886. – provizorni inženjer (IX)
- 26.VII 1888. – definitivni inženjer (IX)
- 27.I 1892. – inženjer I klase (IX)
- 11.VIII 1895. – nadinženjer, extra statum (VIII)
- od juna 1905. – građevinski savjetnik (VII)
- 3.XII 1908. – titula građevinskog nadsavjetnika (VII)
- 2.VI 1913. – građevinski nadsavjetnik (VI)
- 8.IV 1916. – penzionisanje.¹

Iz jednog dokumenta iz 1898.g. saznaje se da je Paržik bio predložen za unapređenje u zvanje okružnog inženjera (Kreisingenieur), međutim, Kállay je u odgovoru obrazložio da unapređenje nije moguće zbog administrativnih prepreka, ali je odobrio da Paržikova plata bude u nivou plate okružnog inženjera.²

Paržik je od avgusta 1895.g. bio nadinženjer sa posebnim satusom (extra statum), što znači da je bio inženjer koji je išao na teren kao stručni pomoćnik za izgradnju većih objekata u okružnim oblastima.³ No, i prije nego što je unaprijeđen u ovo zvanje postoje dokumenti (blagajnički izvještaji o putnim naložima) o tri službena putovanja u 1884.g.⁴ Iza 1895.g. postoje dokumenti o njegovom službenom putovanju u Bihać 1897.g.⁵, Zenicu⁶, Mostar⁷, Tuzlu⁸ i Jajce⁹ 1900.g.

Paržik se zatim pojavljivao i kao sudski vještak o čemu svjedoče evidencije sudskih poziva upućenih njemu radi vještačenja u Okružnom sudu u Sarajevu 1902.g.¹⁰ i 1903.g.¹¹

Pregled naredbi i zakona dao je uvid u organizaciju rada državnih građevinskih službenika, a kako je to konkretno izgledalo ilustruje jedan dokument iz 1903.g. u kojem su tabelarno date sve radne obaveze pojedinih izvršilaca Građevinskog odjeljenja u toj godini, kada

¹ ABH, ZVS-Prez., 1916., br. 3984.

² ABH, ZVS-opšta građa, 1898., br. 183908, š.121-40/1.

³ Nadležnost inženjera sa posebnim statusom bila je definisana u naredbi od 21.I 1884.g. (ABH, ZVS-opšta građa, 1884., br. 5248, š.1-81.)

⁴ ABH, ZVS-opšta građa, 1894., br. 20661, š.56-358/2; ABH, ZVS-opšta građa, 1894., br. 31376, š.56-358/4; ABH, ZVS-opšta građa, 1894., br. 95660, š.56-358/8.

⁵ ABH, ZVS-opšta građa, 1897., br. 2836, š.121-229.

⁶ ABH, ZVS-opšta građa, 1900., br. 52045, š. 121-236.

⁷ ABH, ZVS-opšta građa, 1900., br. 174393, š.121-236/8.

⁸ ABH, ZVS-opšta građa, 1900., br. 192278, š.121-236/9.

⁹ ABH, ZVS-opšta građa, 1900., br. 65813, š. 121-236/3.

¹⁰ ABH, ZVS-opšta građa, 1902., br. 92152, š.121-251/3.

¹¹ ABH, ZVS-opšta građa, 1903., br. 47453, š.121-50.

je Odsjekom za visokogradnju rukovodio Johann Kellner i kada je njegov zamjenik bio Karlo Paržik.¹²

Nakon penzionisanja rukovodioca Odsjeka za visokogradnju Johanna Kellnera 1905.g. Karlo Paržik je praktično preuzeo poslove ovog odsjeka kao njegov dotadašnji zamjenik, ali tek nakon reorganizacije Zemaljske vlade i osnivanja VI-Tehničkog odjeljenja, nalaze se podaci o Paržikovom unapređenju u položaj rukovodioca Biroa za visokogradnju. Na tom položaju ostao je do početka 1915.g. kada je smijenjen, a potom penzionisan u aprilu 1916.g. Okolnosti oko njegovog penzionisanja detaljnije su obrazloženi u hronološkom pregledu Paržikove djelatnosti u periodu 1914-1916.

Paržikov vrlo uspješan rad u građevinskoj službi evidentan je po napredovanju u službenoj hijerarhiji u periodu 1886-1896, te po položaju zamjenika rukovodioca Odsjeka za visokogradnju u periodu 1896-1905.

Period Paržikovog rukovođenja Odsjekom za visokogradnju Građevinskog odjeljenja pada u vrijeme stagnacije i sve nepovoljnijeg kadrovskog i organizacionog stanja državne građevinske službe, a kakve su bile posljedice i uticaji tih okolnosti na izgradnju, naročito većih državnih objekata pokazuju i primjeri dati u hronološkom pregledu nastanka projekata i izgradnje pojedinih objekata koje je Paržik projektovao.

¹² Obaveze Johanna Kellnera i Karla Paržika u 1903.g.:

“Izrada projekata za značajnije građevine, za izvođenje adaptacija i radova na održavanju, kao i za opremanje tih građevina namještajem.

Revizija svih projekata za visokogradnju koji pristignu Zemaljskoj vladi i to za novogradnje, adaptacije i radove na održavanju, pregled elaborata za opremanje namještajem i davanje stručnog mišljenja o ovim projektima.

Izvođenje određenih građevina u vlastitoj režiji, naročito onih od veće važnosti.

Kolaudacija i nadzor nad izgradnjom objekata.

Tehnički pregled predračuna za građevine i njihovu opremu.

Izveštaj o novogradnji zgrade političkih ureda i zemaljskih vojnih skloništa, kao i poslovi adaptacije prve zgrade, te poslovi uređenja i održavanja druge zgrade, uključujući i vojne objekte prema datim honorarima.

Tužbeni poslovi u visokogradnji.

Poslovi u vezi građevinskog reda i regulacije grada.

Budžetski poslovi odjeljenja za visokogradnju i evidencija opštinskog budžeta (stavka – graditeljstvo).

Stručno mišljenje o oslobađanju od poreza novogradnji i dogradnji, o procjeni građevina s obzirom na protupožarno osiguranje.

Personalni poslovi IV Odjeljenja, izuzimajući putare.

Nadgledanje poslova IV Odjeljenja, uključujući blagajnu za visokogradnju, vođenje knjiga, arhiva i biblioteke.

Poslovi u vezi zemaljskih zanatskih škola.

Stručno mišljenje i prijedlozi u vezi sa građevinskim odjeljenjem Tehničke srednje škole.

Stručno mišljenje o baždarskim poslovima.

Statistika o visokogradnji.

Poslovi na uvođenje rasvjete i kanalizacije.” (ABH, ZVS-opšta grada, 1903., br. 213633, š.41-102/3.)